

СТОПАНСКА КОНЮНКТУРА

БИЗНЕС АНКЕТИ НА НСИ^{1,2}, НОЕМВРИ 2008 ГОДИНА

По данни от бизнес анкетите на НСИ, проведени през ноември 2008 г., започналото през октомври влошаване на стопанската конюнктура в страната продължава и през настоящия месец, като **общият показател на бизнес климата**³ пада с още 5.7 пункта. Достигнатото равнище на показателя, което вече е само със 7.1 пункта над дългосрочната средна стойност за последните 10 години, е резултат от понижаване на оценките и очакванията на мениджърите от всички наблюдавани отрасли - промишленост, строителство, търговия на дребно и услуги.

Промисленост. Според изразените от стопанските ръководители мнения промишлеността е от браншовете с най-силна негативна промяна в конюнктурата. През ноември 2008 г. съставният показател “бизнес климат в промишлеността” пада с 8.2 пункта под равнището на октомври, като за последните два месеца губи от стойността си общо 15.8 пункта. През ноември се засилва негативизмът в оценките и особено в предвижданията на промишлените предприемачи за бизнес състоянието на предприятията (прогнозният балансов показател достига равнище, което е вече с 5.1 пункта под дългосрочната средна).

Мненията, които изразяват мениджърите по отношение на настоящата производствената дейност, са доста по-умерени в сравнение с октомври. Значително намаляват предприятията, посочили “увеличение” за сметка на тези, посочили “запазване на същото производство” (балансиният показател пада с 6.7 пункта на равнище само с 0.9 пункта над средната стойност за последните 10 години). Оценките показват, че през последния месец осигуреността на производството с поръчки се е влошила поради намаленото търсене както от страната, така и от чужбина, като същевременно леко са се увеличили запасите от готова продукция. Очакванията на мениджърите за производствената дейност през следващите три месеца изразяват нарастващ песимизъм в сравнение с преди един месец, което води до понижаване на балансовия показател с 9.0 пункта и достигане на равнище със 7.8 пункта под дългосрочната средна.

По отношение на факторите, затрудняващи производствената дейност на предприятията, през ноември рязко се засилва негативното влияние на “несигурната икономическа среда”, като същевременно “недостигът на работна сила” вече е проблем за по-малко предприятия.

Във връзка с продажните цени повечето промишлени предприятия (75.7%) предвиждат те да останат без промяна през следващите три месеца. В сравнение с октомври намалява делът на очакваните повишение на цените (от 21.6 на 18.3%), като се увеличава делът на тези, които предвиждат те да се понижат (от 3.2 на 6.0%).

Строителство. Оценките на мениджърите очертават строителството също като отрасъл със съществени негативни изменения в конюнктурата. През ноември съставният показател “бизнес климат в строителството” се понижава с 6.8 пункта в сравнение с предходния месец и достига най-ниското си равнище след декември 2005 година. Това понижение се дължи на по-умерените оценки на стопанските ръководители за настоящата бизнес ситуация в предприятията и на влошените очаквания за следващите шест месеца (балансиният показател на очакванията пада до равнище, което е с 9.1 пункта под дългосрочната средна). Подобно изместване на мненията към неутралните и негативните отговори на анкетата има и по отношение на настоящата и във висока степен на очакваната строителна активност. Балансовият показател на очакваната строителна активност пада през ноември с 16.7 пункта и вече е с 13.3 пункта под дългосрочната

средна, същевременно има очаквания за известно свиване на заетите в бранша. Последната бизнес анкета отчита също и увеличение на броя на клиентите със закъснения в плащанията, както и недостатъчна осигуреност на производството с поръчки.

В сравнение с октомври през ноември несигурната икономическа среда е с още по-голяма тежест сред факторите, затрудняващи дейността на предприятията (42.8% от тях), следвана от финансовите проблеми и конкуренцията в бранша.

Относно продажните цени все по-малко предприятия очакват увеличение, поради което през последните месеци се очертава ясна тенденция на намаление на балансовия показател за очакваните цени в строителството.

Търговия на дребно. Съставният показател “бизнес климат в търговията на дребно” през ноември е с 1.9 пункта под равнището си от предходния месец в резултат на изместване на мненията на стопанските ръководители за настоящото бизнес състояние на предприятията от “добро” към “задоволително (нормално за сезона)”. Това е най-малкото намаление на съставен показател в сравнение с всички останали отрасли, наблюдавани с бизнес анкетите на НСИ. По-умерени оценки се регистрират и по отношение на очакванията за поръчките към доставчици и за обема на продажбите в търговията на дребно през следващите три месеца.

С най-голямо влияние сред причините, затрудняващи дейността на търговските предприятия, остават конкуренцията в бранша, несигурната икономическа среда и недостатъчното търсене.

По отношение на продажните цени нараства делът на търговските предприемачи (от 42.4 на 44.7%), които предвиждат тяхното покачване през следващите месеци.

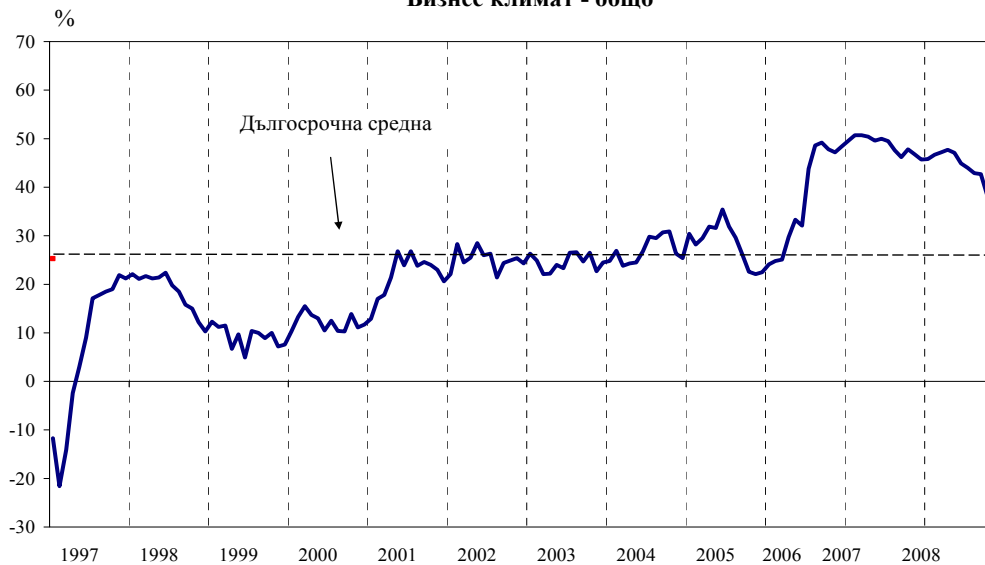
Услуги⁴. През ноември 2008 г. съставният показател “бизнес климат в сектора на услугите” понижава с още 3.5 пункта стойността си поради по-ниските оценки за бизнес състоянието на предприятията и по-малкия оптимизъм в очакванията за бизнес ситуацията през следващите шест месеца. Понижен оптимизъм има и по-отношение на очакваното търсене на услуги през следващите три месеца.

Анкетата през ноември регистрира намаление на заетите в бранша, но без предвиждания за по-нататъшно свиване на заетостта през следващите три месеца.

Очакванията на мениджърите по отношение на цените на услугите са да има известно понижение през следващите три месеца.

Основни фактори, затрудняващи дейността в отрасъла през ноември, продължават да бъдат конкуренцията в бранша и в по-малка степен несигурната икономическа среда.

Бизнес климат - общо

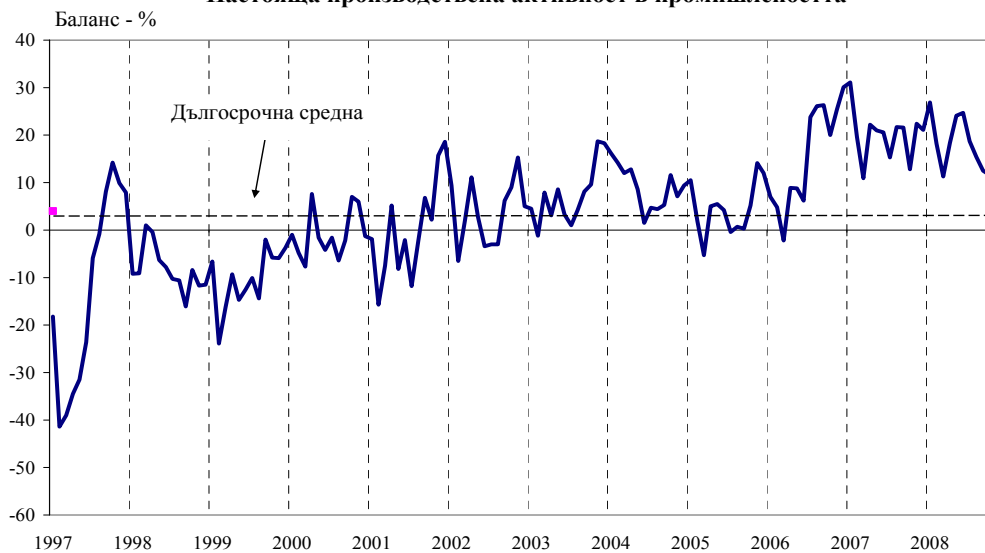

ПРОМИШЛЕНОСТ

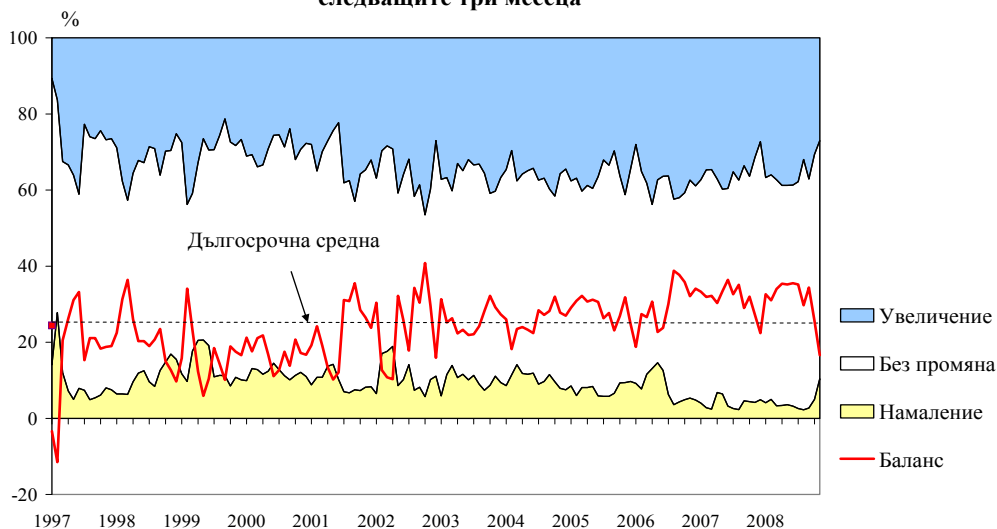
Бизнес климат в промишлеността

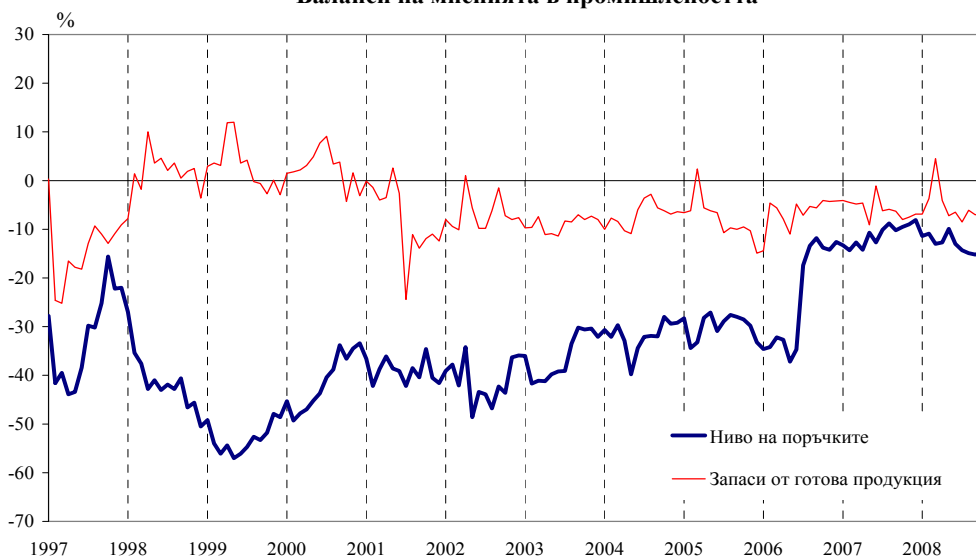
Настояща производствена активност в промишлеността

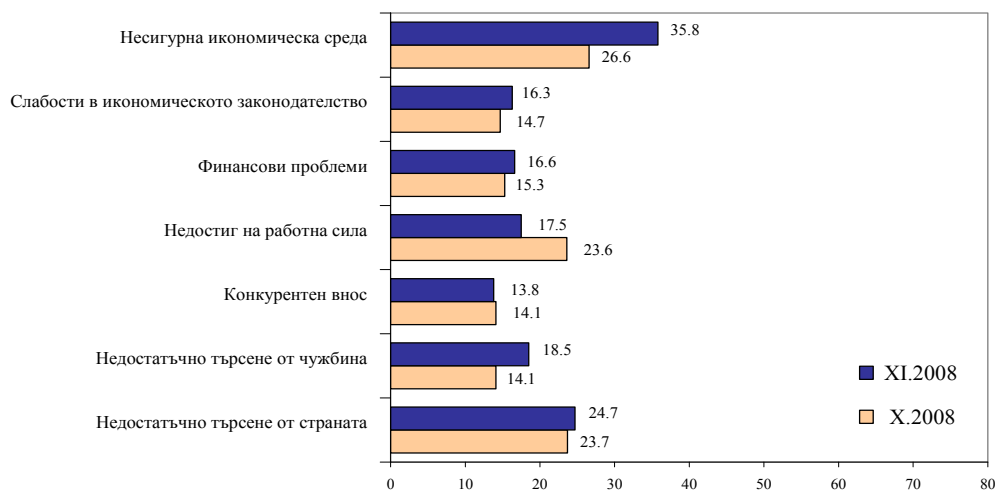
Очаквана производствена активност в промишлеността през следващите три месеца

Баланси на мненията в промишлеността

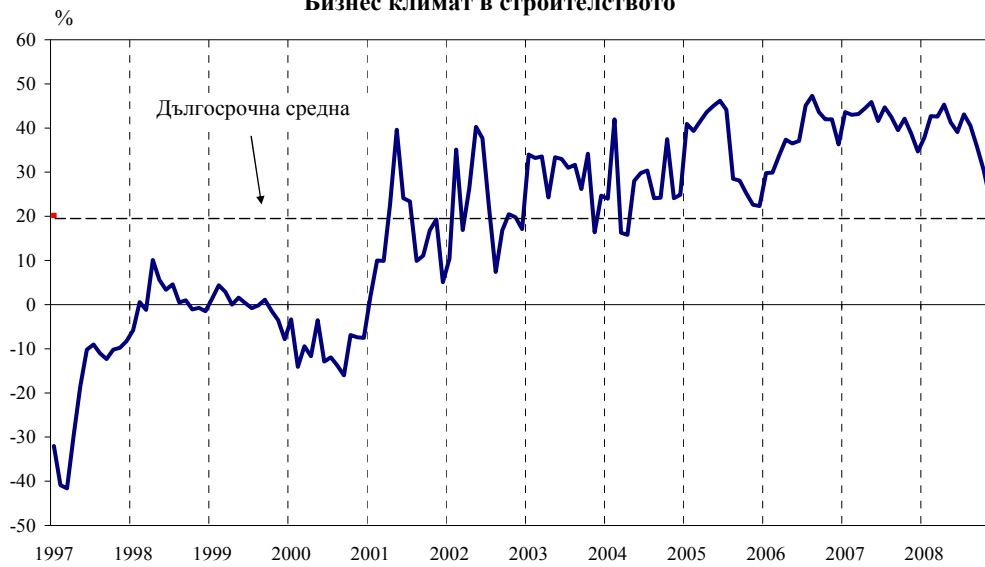

Затруднения в производствената дейност в промишлеността (Относителен дял от предприятията - %)

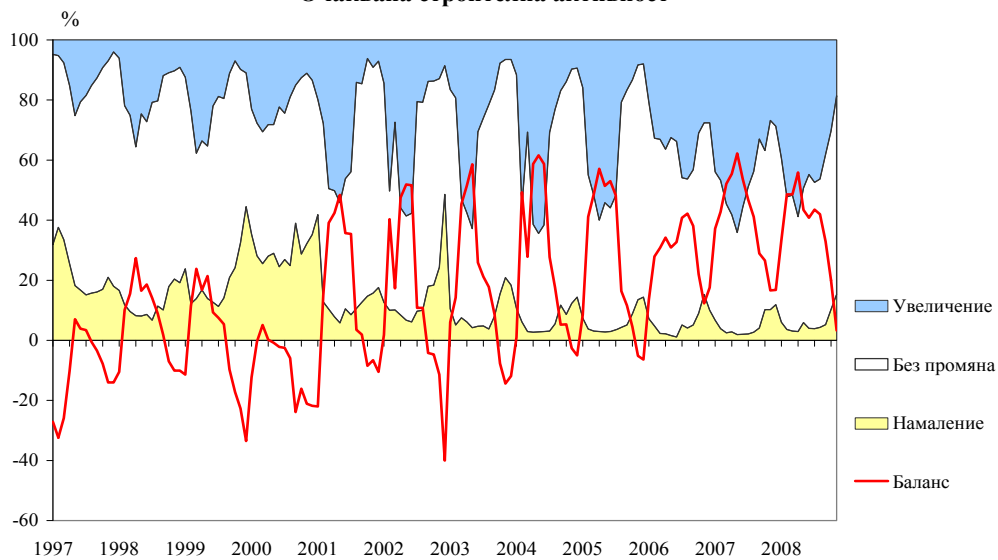

СТРОИТЕЛСТВО

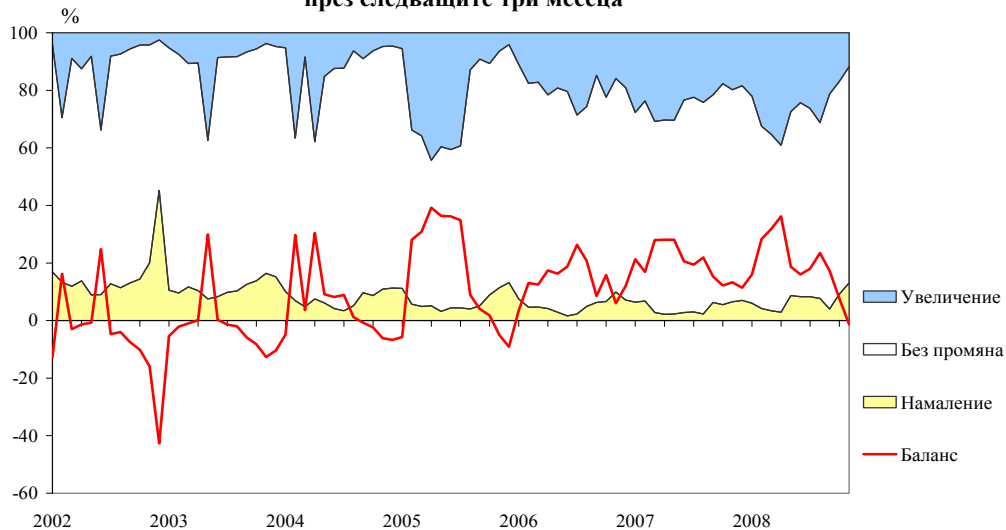
Бизнес климат в строителството

Очаквана строителна активност

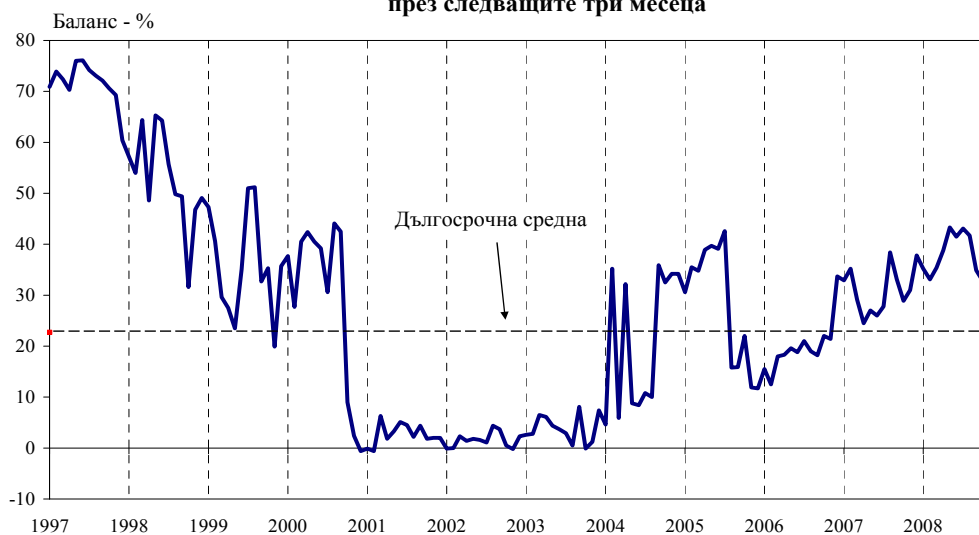
Очаквания за заетите в строителството през следващите три месеца

Клиенти със закъснения в плащанията в строителството

Очаквания за продажните цени в строителството през следващите три месеца

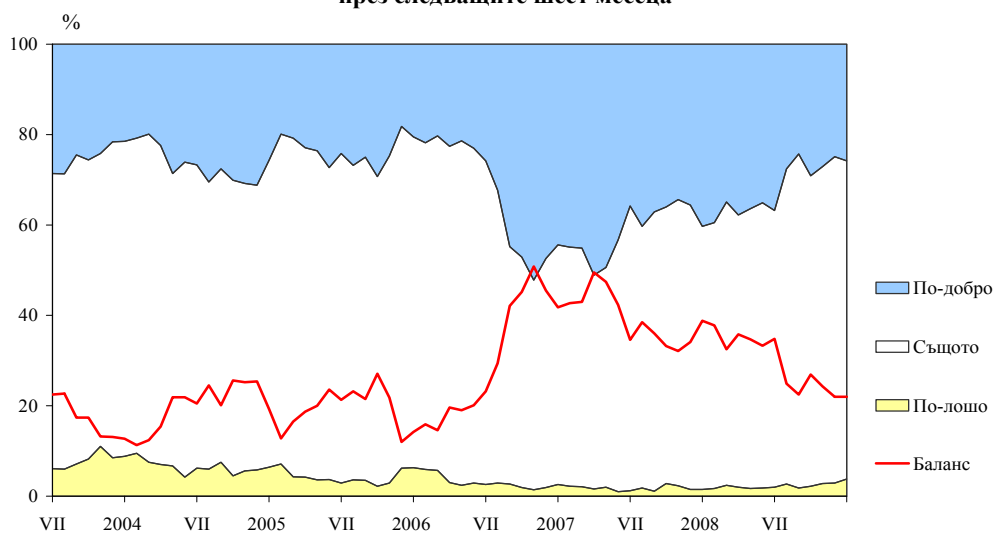

ТЪРГОВИЯ НА ДРЕБНО

Бизнес климат в търговията на дребно

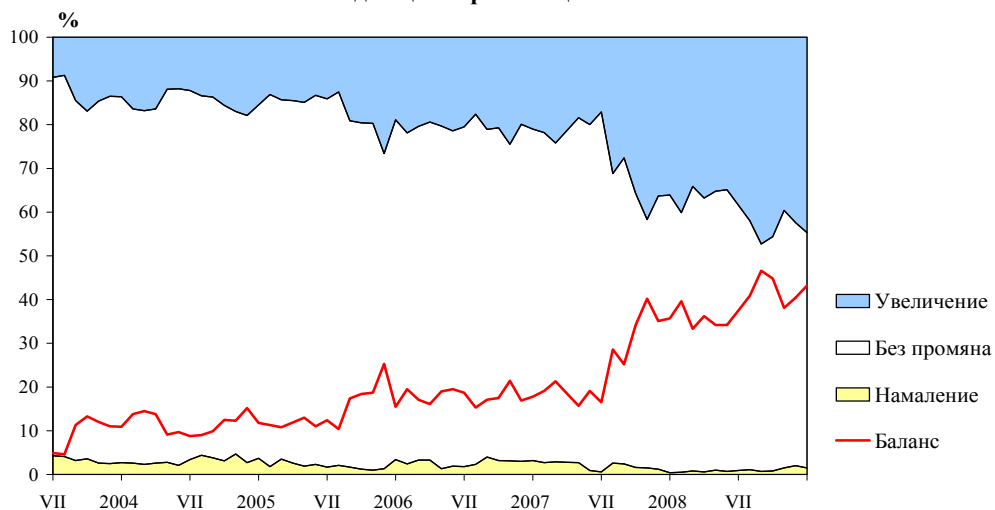
Очаквано бизнес състояние на предприятията в търговията на дребно през следващите шест месеца

Очаквания за продажбите в търговията на дребно през следващите три месеца

Очаквания за продажните цени в търговията на дребно през следващите три месеца

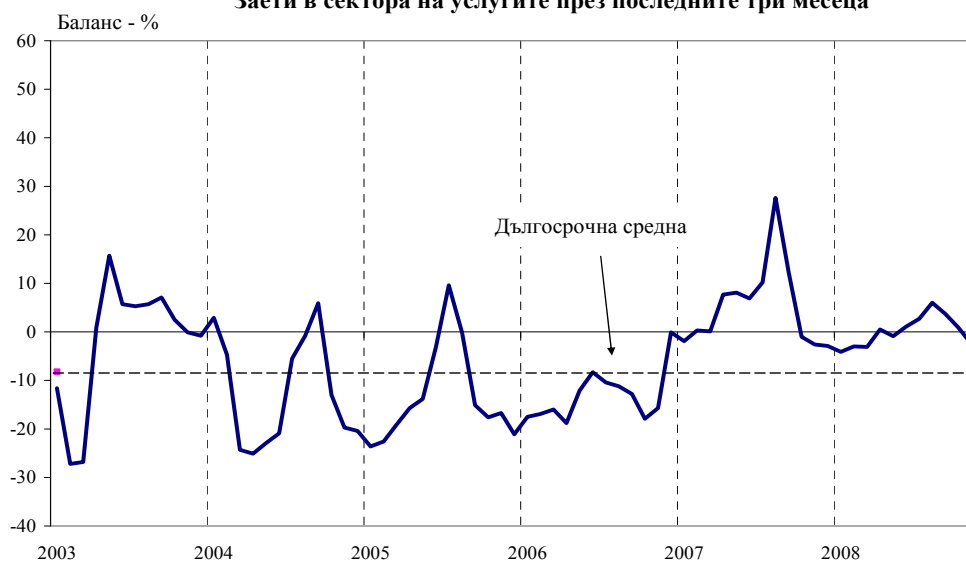

УСЛУГИ

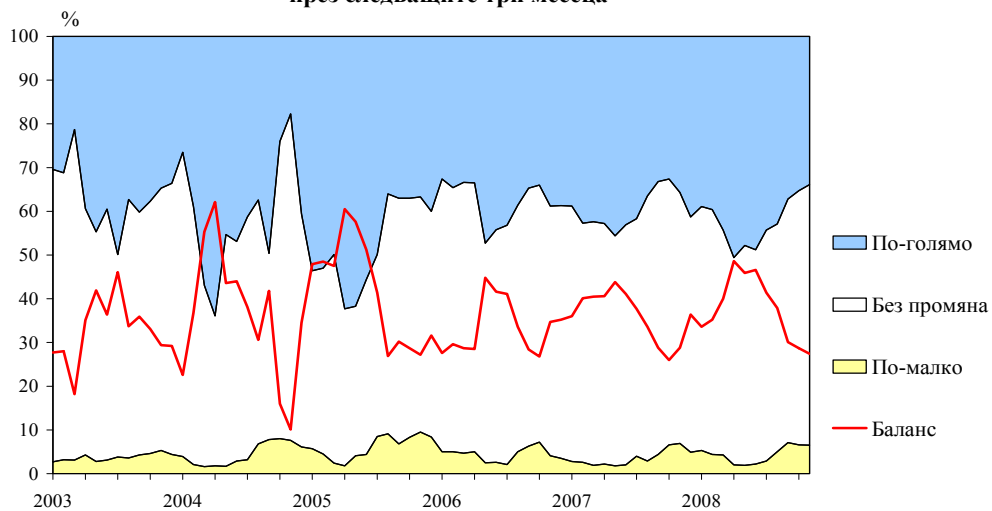
Бизнес климат в сектора на услугите

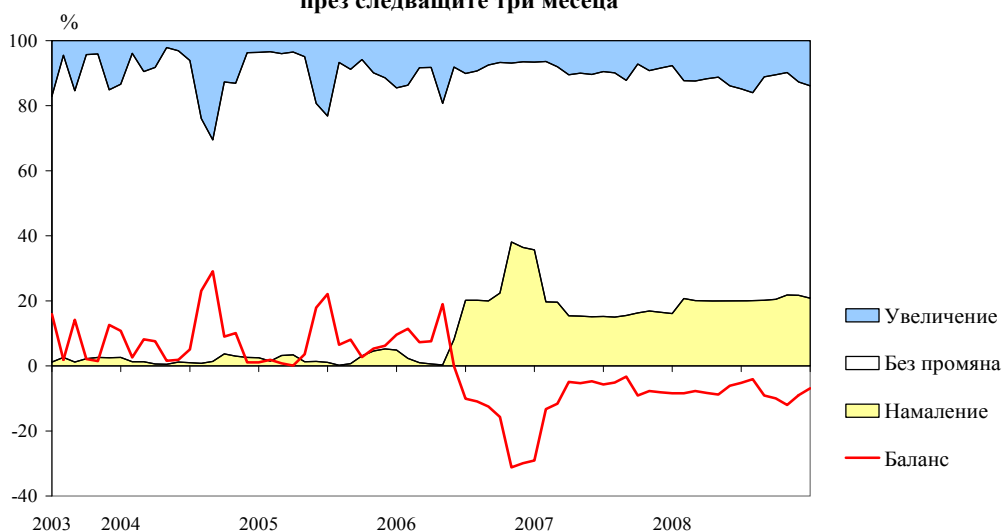
Заети в сектора на услугите през последните три месеца

Очаквания за търсенето на услуги през следващите три месеца

**Очаквания за цените в сектора на услугите
през следващите три месеца**

¹ От май 2002 г. всички бизнес наблюдения се финансират съвместно от НСИ и Европейската комисия съгласно подписани споразумения между двете институции. НСИ се ангажира да провежда наблюденията съгласно хармонизираната програма на Европейския съюз. Всяко съобщение или публикация на НСИ е с автор НСИ и Комисията не носи отговорност за ползата, която може да бъде извлечена от информацията, съдържаща се в тях.

² Отговорите на въпросите от анкетите са представени в тристепенна категорийна скала от типа: “увеличение”, “без промяна”, “намаление” или “над нормално”, “нормално”, “под нормално”. Балансите на оценките се изчисляват като разлика на относителните дялове по екстремните варианти на отговор. **Показателят “бизнес климат”** е средна геометрична на балансите на оценките за настоящата и за очакваната бизнес ситуация в предприятията през следващите шест месеца.

³ Общият показател на бизнес климата е претеглена средна аритметична на четири отраслови показателя на бизнес климата - в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите, като последният показател е включен в общия динамичен ред от май 2002 година.

⁴ Без търговия.